

**Učitelé dharmy:
Průvodce výcvikem
Etická pravidla
a Dohoda**

Evropská zenová škola Kwan Um

Úvod

Tato příručka je věnována zenovému mistru Seung Sahnovi. Je to pocta jeho učení, pocta jeho neustálé, neúnavné snaze pomáhat nám vidět cestu, abychom mohli pomáhat druhým. Vidím ho jako dnes – jak narovnává polštářky, opravuje náš zpěv, jak nás povzbuzuje, abychom chodili na co možná nejvíc ústraní. Kolikrát jen jsem ho slyšela zvolat: „Čas na tebe nepočká! Na život ti nikdo záruku nedá!“

Často také říkával, že tato praxe „není jen pro mě“. Učit se formy, chodit na ústraní, zůstat v blízkém kontaktu s vedoucím učitelem, to všechno tvoří základ naší praxe. Nikdy bychom si neměli začít myslet, že už tomu rozumíme. Věřím, že budeme i nadále brát instrukce zenového mistra Seung Sahnova velmi vážně a budeme mít v úctě jeho památku.

Není náhoda, že sútry a další doporučená četba jsou až v poslední části. Naše tradice vždy kladla důraz na živou řeč, na přímé porozumění: „Zvláštní předání mimo sútry“. Nicméně i postupná kultivace a porozumění učení dřívějších učitelů mohou být dobrou pomůckou, s níž lze oslovit srdce a mysl lidí v naší široké sangze.

Tento návod je vám k dispozici. Používejte jej s rozvahou – vnímejte, kdy ho otevřít a kdy naopak zavřít. Neustále to zkoušejte, deset tisíc let bez ustání.

Zenová mistryně Soeng Hyang

Vedoucí učitelka Zenové školy Kwan Um

Průvodce výcvikem učitele dharmy

O vztahu k naší tradici

Naši učitelé dharmy

- jasně vnímají svůj závazek k učení zenového mistra Seung Sanna, praktikovanému v Zenové škole Kwan Um
- rozumí, k čemu slouží všechny formy praxe Zenové školy Kwan Um a jak se používají
- mají jasný, dlouhodobý vztah se svým vedoucím učitelem a zenovým centrem
- upřímně se věnují praxi a pomáhají v tom ostatním
- mají jasný a narovnaný finanční vztah se svým zenovým centrem a Zenovou školou Kwan Um (členské příspěvky a příspěvky učitelů dharmy)
- reprezentují zenové centrum a Zenovou školu Kwan Um v souladu se situací v dané zemi a místě

O praxi

Naši učitelé dharmy

- absolvují výcvik pro učitele dharmy a poté pokračují v dalším, průběžném vzdělávání a výcviku
- zapojují se do pravidelné denní/týdenní praxe a pravidelně chodí na ústraní ve svém domovském zenovém centru, která vede jejich vedoucí učitel
- v sále dharmy zastávají různé role dle potřeby a jsou k dispozici pro funkce potřebné pro provoz zenového centra
- účastní se ceremonií a pomáhají je vést, jsou-li o to požádáni svým vedoucím učitelem
- alespoň jednou ročně se účastní plánovaných setkání a workshopů pro učitele dharmy na národní, oblastní či místní úrovni
- rozumí tomu, že náš výcvik nikdy nekončí

Povinnosti učitele dharmy v zenovém centru

(přidělené vedoucím učitelem)

Naši učitelé dharmy

- dávají nově příchozím instrukce potřebné k meditaci
- pronášejí (úvodní) řeči dharmy
- učí ostatní o formách na sále dharmy (jak se klanět; správný moktak, zvon atd.)
- aktivně se účastní speciálně zaměřených workshopů

- v případě potřeby zastávají na ústraních pozici hlavního učitele dharmy
- vedou ústraní, jsou-li o to požádáni svým vedoucím učitelem (platí především o starších učitelích dharmy)
- v sále dharmy jsou (tichým) příkladem pro ostatní

Obecné principy a povinnosti

Naši učitelé dharmy

- dodržují deset předpisů
- přispívají k pozitivní a harmonické atmosféře v zenovém centru
- účastní se společných aktivit
- přistupují k praxi a svým učitelským závazkům s pokorou a trpělivostí
- jsou si vědomi důležitosti svého chování na veřejnosti, neboť má vliv na vztah zenového centra s širší veřejností
 - o pokud učí mimo zenové centrum, konzultují to se svým vedoucím učitelem
 - o uvědomují si, že titul „učitel dharmy“ má v různých buddhistických tradicích různý význam, a při setkání s lidmi z jiných škol to respektují
- přijímají rady a vedení svého vedoucího učitele a řídí se jimi
- během každodenní praxe, na ústraních a ceremoniích nosí formální šaty (dlouhé či krátké podle situace) a kasu
- když jsou v zenovém centru, řídí se chrámovými pravidly
- dle svých možností podporují zenové centrum finančně nebo svým časem a energií

Požadavky na učitele dharmy ve výcviku

Naši učitelé dharmy ve výcviku

- denně praktikují a pravidelně navštěvují zenové centrum
- alespoň dva roky se zúčastní minimálně čtyř JMDD ročně
- vytvoří si a udržují jasný vztah se svým vedoucím učitelem
- v případě nejasností ohledně forem studují Zrcadlo dharmy a ptají se zkušených učitelů dharmy
- postupně se naučí všechny formy praxe v sále dharmy, tedy:
 - o poklony
 - o pravidelné zpěvy (z paměti, je-li to možné)
 - o zpěv ranního zvonu (z paměti, je-li to možné)
 - o formální jídlo
 - o meditace vsedě
 - o meditace v chůzi

- o speciální zpěvy
- o večerní zvon (z paměti, je-li to možné)
- o předávání meditačních instrukcí
- o mistr moktaku (bez zpěvníku) a pětiminutový moktak
- o chůze s kyosaku
- o vedení sezení (úderý čugpi)
- o úvodní řeči dharmy

Naši učitelé dharmy ve výcviku se rovněž dobře orientují v knihách zenového mistra Seung Sahn

- Odklepávání popela na Buddhu
- Zenový kompas
- Pouze nevím
- Celý svět je jedna květina

Další vzdělávání pro učitele dharmy, starší učitele dharmy a učitele bódhisattvy

Níže uvedené možnosti jsou oblastmi pro další cvičení/vzdělávání, které mohou učitelům dharmy, starším učitelům dharmy a učitelům bódhisattvům pomoci k prohloubení jejich porozumění naší tradici – a také k tomu, aby dokázali navázat kontakt se studenty z jiných buddhistických tradic a poskytovat jim potřebnou pomoc a podporu. Ve spolupráci se svým vedoucím učitelem nechť si každý zvolí vlastní přístup k tomuto celoživotnímu vzdělávání.

Naši starší studenti

- se postupně seznamují se základními buddhistickými naukami o:
 - o závislém vznikání
 - o čtyřech vznešených pravdách
 - o osmidílné stezce
 - o deseti předpisech
 - o šesti páramitách
 - o pěti tužbách
 - o třech jedech
 - o konceptech jako vzájemné prostupování, prázdnota, pouze mysl
 - o obsahu (v hrubých obrysech) a původu našich zpěvů
 - o jménech a vlastnostech bódhisattvů, ke kterým se v naší tradici vztahujeme

- dobře znají životní příběhy a učení těchto učitelů:
 - Šákjamuni Buddha
 - Bódhidharma
 - Chuej-neng
 - Lin-ťi
 - Kyong Ho
 - Mang Gong
 - Ko Bong
 - Seung Sahn
 a další buddhistické příběhy, které se dají využít při řeči dharmy apod.
- seznámí se s těmito texty:
 - Sútra srdce
 - Diamantová sútra
 - Tribunová sútra
 - Mu Mun Kwan
 - Zápisky od modrého útesu
 - Avatamsaka sútra (Sútra o Buddhově girlandě, Hwa Yen)
 - Lotosová sútra
 - Sútra Vimalakírti-nirdéša
- učí se, jak vést ceremonie (a pomáhat při nich):
 - Ceremonie Buddhových narozenin
 - Ceremonie Buddhova osvětlení
 - Ceremonie pěti předpisů (vedoucí ceremonie)
 - Svatební ceremonie
 - Pohřební ceremonie
 - Vzpomínkové obřady (49denní ceremonie aj.)
- znají tradiční ikonografii a význam:
 - Buddhovy sochy
 - soch bódhisattvů
 - oltářní malby (taeng hwa)
 - předmětů na oltáři
- víc a víc se seznamují s tradicí Zenové školy Kwan Um a vědí, v čem spočívají specifika jejího přístupu k učení a praxi
- dokáží diskutovat o tom, v čem se učení a praxe v naší škole významně liší od japonských tradic Sótó a Rinzai a tradic théravády (vipassany) a tibetské

vadžrajány.

Etika v sangze

(tato část bude po schválení nahrazena novou verzí)

Základním principem všech vztahů v sangze by měla být snaha navzájem si pomáhat. Dae Son Sa Nim to vyjádřil ve slibech svatebního obřadu: „Slibuji, že ti budu pomáhat, abys dosáhl(a) svého pravého já.“ Ve vztazích s jinými lidmi v sangze musíme velmi citlivě vnímat, jaký na ně bude mít naše jednání vliv. Prvním ze čtyř Velkých slibů deklarujeme svůj záměr zachránit všechny cítící bytosti. Necht' je tento slib naším průvodcem i ve vztazích k lidem v sangze.

V sangze se nesmí vyskytovat žádná forma sexuálního obtěžování. „Ne“ znamená „ne“ – používejte toto „ne“ vědomě a vnímejte ho jasně. S doteky musí vždy souhlasit obě strany. Pokud dá jedna z nich najevo, že si něco takového nepřeje, je třeba toto přání respektovat. Jestliže jsou někomu vaše (buť i velmi jemné) dotyky nepříjemné a odmítá je, buďte pozorní a toto přání respektujte. Otevřená a upřímná komunikace je nejlepší způsob jak zabránit nedorozumění. Naslouchejte, jako byste slyšeli Buddhův hlas, mluvejte Buddhovým jazykem.

Ti, kdo v sangze zastávají nějakou pozici – starší studenti, učitelé nebo mniši – musí být obzvlášť opatrní a dávat si pozor na zneužívání moci, peněz, alkoholu, drog či sexu. Využívat svou pozici k uspokojení svých tužeb není správný vztah, je to zneužití moci.

Zodpovědnost učitelů

Učitel v naší škole má zvláštní zodpovědnost: myslet na blaho studentů. Neustále se musí ptát sám sebe, jaký dlouhodobý dopad budou jeho činy na studenty mít. Události v nejrůznějších buddhistických organizacích v posledních letech ukazují velmi jasně, že sexuální vztahy mezi učiteli a studenty mohou být příčinou velkého trápení a disharmonie v sangze. Na druhé straně najdeme ovšem i mnoho případů, kdy učitelé vstoupili do dlouhodobého partnerského vztahu se svým studentem či studentkou a tento vztah byl založen na vzájemné lásce a respektu. Žádné jednoduché pravidlo jak tyto vztahy vést proto neexistuje. Nicméně sangha právem od učitelů očekává, že budou při svém jednání usilovat o co možná největší péči a bdělost.

Třetí předpis říká: „Slibuji, že se zdržím chování způsobeného chtivostí.“ Chtivost nebo chtíč lze definovat jako sebestředné chování, kdy jedním pro sebe a neberu ohled na potřeby ostatních. Pokud se stane, že vztah mezi učitelem a studentem dostane sexuální rozměr, velmi se doporučují následující dva kroky:

1. Přerušit vztah učitel – student na dobu 3-6 měsíců
2. Učitel by si měl najít jiného učitele v sangze, s nímž bude moci svůj vztah konzultovat a od nějž dostane nějakou zpětnou vazbu či doporučení. Tím bude zajištěno, že o vývoji vztahu má přehled další učitel, který vidí z odstupu, jaký vliv má tento vztah na studenta i učitele, a potažmo na celou sanghu.

Učitel by měl vždy jednat podle své kvalifikace – tedy jako zenový učitel, nikoli jako

psycholog, terapeut či zdravotník. Jestliže je odborníkem v některé z těchto oblastí, měl by své profesionální rady poskytovat odděleně od zenového učení.

Jak postupovat v případě stížnosti

1. Má-li někdo stížnost vůči jinému členovi sanghy, je nejlepší, když se věc vyřeší přímo mezi nimi.
2. Pokud se ukáže, že to nejde, měl by se opat místního zenového centra stát prostředníkem a pomoci jim spor vyřešit.
3. Není-li opat v pozici nestranného prostředníka, měl by stížnost řešit vedoucí učitel dané sanghy.
4. Jestliže se vedoucímu učiteli podaří věc urovnat ke spokojenosti všech zúčastněných, je proces stížnosti u konce.
5. Není-li tomu tak, začne se stížností zabývat Evropská rada učitelů (European Teachers Council).
6. Rada jmenuje komisi, která se bude stížností zabývat – jejího předsedu a členy. Komisi předsedá učitel.
7. Komise bude sestávat z předsedy, alespoň dvou dalších členů – různých pohlaví – a zahrne také minimálně jednoho studenta.
8. Pokud se etická stížnost týká člena Skupiny učitelů (Teachers Group), který je zároveň mnichem či mniškou, bude členem komise také jeden mnich/mniška, který věc posoudí i z tohoto hlediska.
9. Komise poté vyslechne všechny strany a pokusí se zprostředkovat řešení.
10. Podaří-li se stížnost vyřešit ke spokojenosti všech zúčastněných takto, je celá věc u konce.
11. Jestliže ani teď není nalezeno řešení, rozhodne o dalším postupu hlavní evropský učitel.
12. Další postup může znamenat jednu či více z následujících možností:
 - o osobní omluva
 - o omluva celé sangze
 - o ceremonie lítosti
 - o pokárání
 - o v nejvážnějších případech může být někdo požádán, aby sanghu opustil

Všichni přitom doufají, že strana, která se zachovala nesprávně, svou chybu uzná a omluví se.

Sangha se skládá z lidských bytostí, a proto není vždy možné nedorozuměním či přestupkům zabránit. Všichni kráčíme po Buddhově cestě a obracíme se k dharmě, aby

nás vedla. I za Buddhových časů bylo někdy nutné řešit složité situace. Všichni musíme pozorně vnímat, jaký má naše jednání dopad. Chtivost, hněv a sebeklamy mohou sanghu úplně zničit. Buďte proto opatrní – milujte mladší a mějte v úctě starší. S moudrostí a soucitem najde sangha svou cestu.

Dohoda pro učitele dharmy

Chystáš se stát učitelem dharmy a pomáhat naší sangze, to je skvělé. S tímto krokem souvisí jasnost, soucit i velká zodpovědnost. Smyslem této dohody je pomoci ti v dalším růstu a ke splnění potřebných požadavků.

Dharma, to je pravda a jasné konání.

Pravda se nachází za protiklady a mrtvými slovy. Důležité je, abys druhým ukazoval pravdu svým příkladem – tím, že udržuješ jasný směr a upřímně, z celého srdce se snažíš překročit svá vlastní omezení.

Budeš-li to stále zkoušet a dáš-li tomu čas, trpělivost a praxi, potom se správné jednání, správná situace a správný vztah objeví ve tvém životě samy od sebe. Pak se staneš živoucím příkladem jasného konání a lásky, z níž budou mít všechny cítící bytosti prospěch. V tu chvíli ožijí také tvá slova a sama od sebe budou ukazovat pravdu ostatním.

Být učitelem dharmy znamená být zodpovědný za svou vlastní praxi a stát se aktivním ve svém výcviku. Pak můžeš být pro ostatní učitelem – jasným a pečlivým.

Abys toho dosáhl, souhlasíš, že jako učitel dharmy budeš dodržovat následující:

- účastnit se praxe a života v zenovém centru minimálně dvakrát za měsíc
- vést ústraní a ceremonie (po dohodě s vedoucím učitelem)
- udržovat jasnou situaci, pokud jde o členské příspěvky (nemůžeš-li 3x zaplatit, musíš si o tom promluvit s opatem)
- účastnit se 3x do roka JMDD / ústraní a podle potřeby pomoci s jeho organizací
- účastnit se každoročního workshopu určeného pro učitele dharmy a učitele dharmy ve výcviku, a tím udržovat a zlepšovat své učitelské schopnosti a dovednosti
- udržovat jasný vztah se svým vedoucím učitelem
- dobře znát formy a pravidla uvedená v Zrcadle dharmy, respektovat je a být si vědom, že některé věci se čas od času mění nebo se dělají v Evropě trochu jinak

Od starších učitelů dharmy se dále čeká, že se budou účastnit větších sanghovních akcí (setkání sanghy) a podněcovat aktivity v sangze. S vedoucím učitelem je možné se v případě potřeby dohodnout na určité pauze, v tom případě je ovšem možné vrátit se k běžným aktivitám učitele dharmy či staršího učitele dharmy až po absolvování jednoho workshopu pro učitele dharmy.

Kterýkoli z výše uvedených požadavků je možné přizpůsobit konkrétní osobní situaci – ovšem se souhlasem vedoucího učitele.

Jestliže učitel dharmy tyto závazky neplní a nemá k tomu žádný zásadní důvod, opat to s ním probere, a pokud nedojde k nápravě, informuje opat vedoucího učitele, který může rozhodnout o odebrání titulu učitele dharmy. V případě, že je učitel dharmy v praxi neaktivní, měl by zenovému centru vrátit své dlouhé šaty.

Snaž se, prosím, usilovně porozumět svému pravému já a pomáhat ostatním!

Souhlasím s touto Dohodou pro učitele dharmy:

místo a datum

jméno a podpis učitele dharmy

jméno a podpis vedoucího učitele